

ВАЩЕНКО Григорій Григорович (псевд. — Васьківський Григорій; 23. 04(05. 05). 1878, с. Богданівка Полтав. губ., нині Прилуц. р-ну Черніг. обл. — 02. 05. 1967, Мюнхен) — педагог, психолог і письменник. Дійсний член УВАН і НТШ. Закін. Полтав. духов. семінарію (1898), Моск. духов. академію (1903), але на священника не висвячувався. 1903–16 вчителював у школах Рос. імперії. 1917–41 — у Полтав. учит. семінарії (згодом пед. інститут; з перервами): від 1925 — зав. лаб. соц. виховання, 1926–33 та 1940–41 — проф. і завідувач кафедри педагогіки. 1933 звільн. за звинуваченням у бурж. націоналізмі. Від 1936 — проф., завідувач кафедри педагогіки Сталінгр. пед. інституту (нині м. Волгоград, РФ). Під час 2-ї світової війни був ред. укр. газети у Полтаві. 1944 емігрував до Німеччини (Мюнхен), де від 1945 — проф. педагогіки, психології та філософії УВУ; від 1946 — проф., від 1950 — ректор Укр. богослов. академії. Творчий шлях почав як літератор. 1909 у Києві опубл. зб. «Пісня в кайданах», куди, окрім однойм. драми, увійшли оповідання та цикл поезій у прозі «Хвилі». У доробку В. також: п'єса «Сліпий» (С.-Петербург, 1910); проз. зб. «До ґрунту» (К., 1912), присвяч. проблемам виховання молодого покоління, яке в умовах урбанізації стає пропашою силою «без ґрунту під ногами». Від 20-х рр. досліджує питання педагогіки та психології, зокрема виховання і самовиховання молоді. Автор підручника «Загальні методи навчання» (П., 1928; ч. 1, 2, Мюнхен, 1948–49; К., 1997), заборон. та вилуч. з 6-к рад. владою 1933. Ін. праці з дидактики: «Проект системи освіти в самостійній Україні» (Мюнхен, 1957) та кн. «Система навчання», «Організаційні форми навчання» (обидві зберігаються в архіві УВУ). Для членів Спілки укр. молоді написав підручник з педагогіки

«Виховний ідеал» (Мюнхен, 1947; Брюссель; Торонто; Нью-Йорк; Лондон; Мюнхен, 1976; П., 1994), у якому аналізував більшов., християн. та зх.-європ. моделі виховання, на основі докум. джерел та творів укр. літ-ри описав традиц. укр. ідеал людини, сформулював завдання освіти і виховання молоді. Питанням морал. виховання присвяч. праця «Виховання волі й характеру: В 2 ч.» (ч. 1, Лондон, 1952; ч. 2, Буффало; Мюнхен, 1957). У ч. 1 аналізуються різні психічні процеси та форми волевиявлення, особистість, темперамент, обдарованість тощо. У ч. 2 висвітлюються загальні категорії: соціалізм та індивідуалізм у світлі християнства, інтернаціоналізм та націоналізм, методи і чинники виховання волі, патріотизму, чесності, мужності, пошани до батьків і старших тощо. У творах В. реалізовано пед. формулу «Служіння Богові й Україні», синтезовано тисячолітню укр. духовність. Естет. концепцію В., сформов. під впливом платонів та аристотел. розуміння краси і правди життя, висвітлено у брошурі «Основи естетичного виховання» (Мюнхен, 1957), окремих розділах кн. «Український ренесанс ХХ ст.» (Торонто, 1953), розвідці «Виховна роль мистецтва» // «Визвольний шлях», 1955, кн. 8–12; 1956, кн. 1–2. В Україні діє Всеукр. пед. товариство ім. Г. Ващенко (від 1995).

Основні праці

Тіловиховання як засіб виховання волі і характеру. Лондон, 1957; Вибрані педагогічні твори. Л., 1997; Твори. К., 2000.

Рекомендована література

1. Шаповал М. Гр. Ващенко. Сліпий // ЛНВ. 1910. Кн. 5;
2. Вороний М. Г. Васьківський. До ґрунту // Там само. 1912. Кн. 11;
3. Савчук П. Професор Григорій Ващенко // Українець. 1958. Ч. 17–19;
4. Коваль О. Ващенко – людина, педагог, державник // Дивослово. 1996. № 4;
5. Ковальчук О. Ідеї Григорія Ващенко – революція в українській педагогіці // Просвіта. 1997. № 16–17;
6. Бойко А. М. «... Служба богові й Батьківщині». Григорій Ващенко. Альтернатива поглядів і оцінок: Наук.-метод. посіб. К., 2001;
7. Видатний національний педагог Григорій Ващенко. Зб. матеріалів: До 125-річчя від дня народж. К., 2003.

О. Г. Астаф'єв, М. М. Астаф'єва

Бібліографічний опис:

Ващенко Григорій Григорович / О. Г. Астаф'єв, М. М. Астаф'єва // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2005. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-32555>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).